

quit, quæ in examine reperitur humilis, & præsertim si vi-
uit sub obedientia Patris Spiritualis continua, cuius discre-
tioni subiicit omnia. Et mens eius in oratione raptâ in ex-
tasi sensit singularem dulcedinem amoris Diuini, & tunc
in imaginaria Visione existens, aut solâ intellectuali simpli-
ci, sentit influxum Spiritualis luminis intellectualis verita-
tis Diuinæ, & manifestatur ei tunc veritas illius materiæ.
Et semper vera prædicit in visionibus suis. A quibus Visions
nibus fructus ædificationis & emendationis sui & proximo-
rum semper procedit. Dico quod talis persona non illudi-
tur a Diabolo, nec visiones illius sunt illusoriæ & despici-
endæ, immo totaliter sunt Diuinæ, & humiliter tanquam de
manu Dei recipiendæ, & credendæ, ac omnimodè obedi-
endæ, & exequendæ, vt ex omnibus superadiçtis patet, & ex di-
ctis omnium Doctorum, & Sanctorum Patrum super hac
materia multifariè diffusè loquentium. Solitarius Alphon-
sus Episcopus Gienuensis in Prologo Reuelat. S. Brigittæ in
sac Lib. 7. cap. 7.

R O Z D Z I A L XXI.

W Którym podać się nauka Świętego Wincentego Zako-
nu Káznodziejskiego, tym którzy sobie pragna
obianienia Boskiego.

Pierwsza Nauka in Tract. de Vita Spirituali, kto sie chce Bo-
gu oddać / y onemu ze wszystkich serca słyszeć / niechay nie prã-
gnie / y nieprosi na modlitwie / ani sie o to stara przez dobre uczyno-
ci / aby miał takie widzenia y obianienia od Boga / albo o takichto
wielkich nadchalenia / ktore sa nad przyrodzenie / y nad zwyçzaj po-
wszechny inszych tych ktorzy miluia Pana Boga. Albowiem takie
prãgnienie nie moze pochodzic tylko z pychy / y presumptiwy lãd-
s siebie / albo lekkomyślney y prozney chciwości / to jest ex Curi-
ositate.

O Skárbie nigdy nieprzebrónym.

ositate. Dla czego Bóg czasem sprawiedliwym swym Sadem
przepuszcza pokusy Czartowskie na widzenie y oszukanie z nadmier-
nym wiskiem takiego. Na albowiem wie dziec ten ktory w piśmie swi-
tym jest wiadomy / iż te widzenia y nadchnienia / albo rzeczy po-
cięży / y smakowania duszne / nie pozwalala sie od Boga / dla żądzy y
prãgnienia czyiego / ani dla starania chciwego takiego ktory o to
prosil Pana Boga / ale według woli y upodobania tego Bessiego /
y to względem tej dusze / ktora jest pokory wielkiej / y prãgnienia
bárow Boskich. A przeto godni sa nagany / ktorzy z ta intentia
ida spãc / zyczac sobie / aby sie im to przyenilo / czego pragna wie-
dziec przez obianienie ; albowiem tym samym podala sie dobrowola
nie w pokusy Czartowskie / y łatwo one za prawdziwe przyimua.

Druga. Kto sie kocha z wielka boiaźnia y wczinowacia Bos-
ka w rozmowach Boskich / y w Modlitwach swiatych. Niechay
na modlitwie albo Bogomyślności nie cierpi żądney lubo naya-
mniejszy pociechy / gby posrzese / iż pochodzi z gornego trzymá-
nia y rozumienia o sobie. Albowiem wie dziec do kochania sie z swey
wyniosłości / y opiniey dobrej o ludzi o sobie. Co łatwo poznac mo-
ze / kieby do serca tego taka mysl sie podala / iż jest godzien albo go-
dna / chwaly y slawy tego swiata ; albo też Niebieskich pociech.
Trzeba tedy wie dziec / iż dusza ktora sie w takich rokoszach kocha /
wdaie sie y wpada w wielkie błedy : albowiem Bóg swym sadem
sprawiedliwym / czasem dopuszcza diabla / aby taka dusze zapalal
do mianowaney pociechy / zeby wkorzenil w niej falszywe y bárze-
niebezpieczne wkochania / y insze oszukania Czartowskie / ktore o na-
bydź rozumie y trzyma iż sa prawdziwe : dla czego niezliczonych jest
Person / ktore sa w tym od Czarta oszukanie. A przeto niechay to
nie záperone uczony Theolog / iż wiekksza jest csać tych / ktorzy mie-
wala záchwycenia / zposiáncow Antychrystowych / y ktorzy z tego
szkodla pochodza.

Trzecia. Wszelkie widzenie y wszelkie nadchnienia / lubo byloby
byly lat nayzacniejszy / albo wielce poważne / ktore prowadza czlo-
wieka do

wieść do bóstwa wiary temu / co jest przeciwko prawdziwej wiary świę-
try / albo przeciwko dobrym obyczajom / osobliwie przeciwko pozo-
rze Świętey / albo wstyżności: takimi się trzeba brzydzić / y onymi
gardzić / Albowiem przez wątpienia są diabelskie.

Czwarta. Ani dla wielkiego nabożeństwa / ani dla sławne-
go żywota / ani dla nauki / y rozumu wysokiego / ani dla tego / iż
niekiedy doskonałość wpatrujesz w takiej Personie albo niektórych
personach. Nie naśladowaj ich wiary / ani ich sposobow / gdy iawnie
poznawasz y wielce roztropnie / iż ich rady nie są według Boga / y
prawdziwego rozsądku / y to nie jest / przez żywot Jezusa Chrystusa
sa / y Świętych tego wyrażono / y przez pismo Święte ogłoszono
y objaśniono.

Piąta. Potrzeba aby Młody rozsądny y mądry chronił się od
spolitości y towarzystwa takich person / którzy albo które widzenia
takie między ludźmi sławia / y powieściami ich radzi się bawia.
Chroni się tedy takich person (mowi ten Święty) którzy te wi-
dzenia nie mają / y one wyflawia / nie słuchaj ich słow / ani się z nimi
mi wdawaj w rozmowy ani o sposobach ich chęci wiedzieć: albo
wielm Czart sprawi to / y pokaze byś wielki znak ich doskonałości
w słowach ich y sposobach / które gdy będziesz przyjmował / y onym
wiarę dawał / przez wątpienia przyjdiesz do błędow / y wpadnie-
bądź w wielkie niebezpieczeństwa będąc od Czarta oszukany. Por-
ty nauka tego Świętego. Co się ma rozumieć o Heretykach albo
Katholikach myslonych.

Przeestroga tegoż Świętego Wincencego wielce potrzebna
z strony takich widzenia dziwnych nad przyrodzenie.

Pierwsza. Nie miej mowi tego w wielkiej w siebie wady / widze-
nia y nadchnienia / ani też iakich zachwycenia. Albowiem we-
dług prawdziwej Boskiej Theologie / wiecey się ma wazyć nays-
mniejszy stopień miłości w każdym człowieku / niżeli wielkość roz-
sumiałych

sumiałych Rewelacley y widzenia dziwnych / te albowiem niektory
zwykli miewać y ludzie bezbozni.

Druga. Jestliż przez obławienie albo nadchnienie iakie / albo
inym sposobem serce twoje poruża się do czynienia iakiey sprda-
wy / a osobliwie wielce poważney y znaczney / tobie nie zwyczajney / o-
czym nie masz pewności iakliby się to Bogu podobalo / y owym
fluencie z strony tego masz waptliwość nieiała. Nie strapij się
do zczynienia takiej sprawy / aż pierwej wazy się w sobie omy wysya-
fikie circumstance: osobliwie do którego końca się prowadzi ta
nie myśli: y aż poznasz / że to będzie się Bogu podobalo / czego ty
sam nie masz sadzić według twojej opiniey / a iakli możesz mieć te-
go świadectwo z pisma Świętego / albo przykład do naśladowa-
nia Oycow Świętych. Mowię przykład do naśladowania / albo
wielm według Grzegorza Świętego / niektórych Świętych / czynili nie-
które takie dziwne rzeczy / którzy nie mamy naśladować / lubo to
były dobre onym / ale raczej mamy one mieć w podziwieniu y w
Reverenciey. A iakli przez samego siebie nie możesz tego dożyć y
wiedzieć / iakliby się to Panu Bogu podobalo / stary się o radę od
Person doświadczonego żywota / w nauce y radzie wśelkiej praw-
dy biegłych.

Trzecia. Będac ty albo serce twoje w takich tentacjach dus-
hownych / z strony czego masz waptliwość / aby te twoje myśli by-
ły od Boga / nie zczynay według swojej własney woli / iakiey rze-
czy znaczney / tobie przedtym niezwyčajney / ale serce twoje pohá-
mowawszy od pochania tego / oczekawszy z pokora / y zboleznia / y
Reverenciey Boga / poży on serca twego nie obłąni. Albowiem
masz wiedzieć zapewne / iż iakli ty trwać w takiej waptliwości /
z własney woli twoiey zacień co znaczego tobie niezwyčajnego /
nie będziesz mogli tego przywieść do końca dobrego.

Czwarta. Dla tych tentacley miastomawych iaklibyś one ciew-
nia / nie opuszczay iakiego uczynku dobrego / któryś zaczął / poży
iż / nie miał tych pokus. A osobliwie nie masz opuszczać modlitw /

ani Spowiedzi/ ani Komunii Świętej/ ani postów/ ani uczyn-
ków pobożnych y pokornych/ lubo pełnych/ w takich czynkach
nie znajdiesz.

Plata. Pod czas takich tentaty twoich/ podnos serce twoje
y rozum do Boga/ szukać pokornie tego/ coby było z wielką wzdzi-
wością/ y duszy twojej zdrowego/ chce się podobać Panu Bogu
posładać wola twoje pod wola Boga/ iż jeśli się mu to podob-
a byś ty trwał w takich tentaty: tak też tobie niech się będzie
podobalo/ a byś Boga w nich nie obrażał.

ROZDZIAŁ XXII.

*Dla wielkiej wzdziwości Krzyża S. Monarchowie Chrze-
ścianscy warowali z Dekretami swymi, aby na potym
lotrow nie karano śmiercią Krzyżowa.*

Pierwszym był powodem do tej wzdziwości wyrządzenia Krzy-
żowi Świętemu on Konstantyn Wielki Cesarz y Monarcha
Rzymskiego Państwa/ który Dekret swój taki wydał/ y wydać
publikować kazał/ aby na potym żaden sąd nie miał się lotrow
karać śmiercią Krzyżowa/ a żeby Krzyżowi Świętemu wylać
wzdziwość była czyniona/ iako o tym świadczy Gł. 4. p. Annali-
um, który o Konstantynie to piše: Ad Crucem neminem am-
plius condemnabat, ut pretiosæ Cruci Christi religiosum
hunc honorem deferret.

A tote prawo iako drudzy po nim Cesarze obserwowali/ o tym
piše Sozomenus lib. 1. cap. 8. Niceph. lib. 7. cap. 46. Victor.
in Constat. Co też poznawamy/ y z tych słow Augustyna Świe-
tego/ cum sub antiquis, inquit, scelerati Crucifigerentur,
modo nullus Crucifigitur, honorata est crux, & finita est. in
Psal. 36. Et Serm. 13. de verbis Domini, ait Christum hono-
rasse. Crucem in hoc sæculo, ut terrarum Principes creden-
tes in eum, prohiberent aliquem nocentium crucifigi.

Aby się

Aby się tedy żaden na potym Krzyżem nie brzydził/ ale on czcił
y milował/ kazał na pieniądzech/ których pospolicie wszyscy ludzie
pragną/ figurę Krzyża wybijać. Wczymgo Arzabyus wśladzo-
wał/ który monety złota także z figurą Krzyża robić rozkazał.
Prosper. de Præd. & Promiss. p. 3. cap. 34.

Dlatego miał nagane Michał Cesarz Konstantynopolski /
iż po tej Konstytucji Antecessorów swoich kazał zawieść y zamor-
dować na Krzyżu Chereasa y Gazarena o Rebellia. Przyczyna te-
go niektórzy dają/ iż ten Cesarz od Żydów był na Cesarstwo wślad-
dzony/ raczy tedy był Żydowinem niżeli Chrześcjaninem.

Wardziej się temu inoś dźwiuła/ iż Justinianus Junior Im-
perator Żydów kazał Ukrzyżować. Także Theodora Augusta nies
których Heretyków Manicheyckow/ Paulicianow nieprzyjaćiol
Krzyża Świętego/ taka śmierć Krzyżowa karać rozkazał/ przez
swoje legaty/ rozumiejąc to sobie z wielką przystugę o Chrystusa
Pana/ gdy nieprzyjaćiol Krzyża tego Świętego taka okrutna
śmierć dawał karać. Cedrenus in Compend. Histor.

Jednak nie którzy są tego rozumienia z strony Ukrzyżowania
mianowanych Heretyków/ iż nie Ukrzyżowano ich na takim Krzyżu
na jakim był Chrystus Pan Ukrzyżowany/ ale do Drzewa prostego
ich przypięto/ co też Ukrzyżowaniem nazywano/ non per
affixionem in Cruce compacta, ale in Cruce simplici per fixi-
onem. seu infixionem, który instrument śmierci potym nazwa-
no patibulum seu nouam furcam. Secundum Tribonianum,
& alios, Iurisconsultos Iustiniani Imperatoris, qui nomen
Crucis in scriptis veterum Iurisperitorum, mutauerunt in no-
men furcæ. Vide L. Capitalium L. Moris est. L. si quis ff. de
Pænis.

Theodosius Junior Cesarz Rzymski względem wzdziwości
Krzyża Świętego/ swawola Żydowska w tym wstronił/ o czym
luś in lib. 1. wspomniałem/ iż zwykli byli prawego czasu na Ła-
zdy rok/ święto nieładnie swoje odprawować; którego dnia obraz

3

Amant

Aman ob Asuerusa Drzyżowano/ y z Arzyem ogniem publice palili z niektoremi Ceremoniami. Ale zrozumiałowiy ten Cesarz iż to sub specie Amana, Chrystusa Pána Drzyżowanego/ y Arzy legotaniem sposobem despektowali na wielko hanba y wżgarda śmierci/ y wiary tego Światey czynili. Tedy Constitutio to ordynował. y Edykt wydał na dydy/ aby na potym nigdy nie wazyli sie takiego swięta odprawować z takimi Ceremoniami pod wielkim karaniem: Ktorego tego Edyktu te są słowa. Iudæos quadam festiuitatis suæ solempni, Aman, ad pænæ quondam recordationem incendere, & Sanctæ Crucis assimilatam speciem in contemptum Christianæ fidei sacrilega mente exurere, Prouinciæ Rectors prohibeant, ne locis suis, fidei nostræ signum immisceant, sed ritus suos infra contemptum Christianæ Legis retineant, amissuri sine dubio permessa hætenus, nisi ab illicitis temperauerint. Cod. Theodosii lib. 16. tit. 8. Et Cod. Iustiniano de Iudæis, & Cælicolis Lib. Iudæos.

R O Z D Z I A L XXIII.

Dla większey uzcimosci Krzyża S., niektorzy Cesarzowie zabronili figury Krzyża, na ziemi y na pawimentach malować, albo rysować na jakieykolwiek matericy aby deptaniem nog nie był znieważony.

Theodosius Imperator wyrażną o tym Constitutio uczynił/ y po wżytkim Państwie Monarchii Rzymiskiej one obwołać kazał/ y aby była zachowana pod wielkim karaniem rozkazał: Ktore także czytamy in Cod. Iustiniani Lib. 1. tit. 8. Imperat Theodosius & Valens Augusti, Eudoxio Præfecto Prætorio. Cum sit nobis cura diligens per omnia superni Numinis Religionem tueri, signum Saluatoris Christi nemini licere, vel in solo, vel in filice, vel in marmoribus humi positus insculpere, vel

re, vel pingere, sed quodcunq; reperitur tolli, grauissima pænâ multando eos, qui contrarium statutis, tentauerint, imperamus. Dat. 17. Calen. Iunii. Hierio & Ardaburio Coss.

Nieprzyjaciele Arzy Światego/ y Obrázy Światey/ te słowa/ humi positus, wyrzucaia/ w swolich Kolegach one opuścizac/ falsuiac te Constitutio Theodosy y Valent. aby pokazali/ y wdać mogli/ iż Cesarzowie mianowani uniuersaliter znoszą. Obrázy Arzy Chrystusowego/ do Ktorego falsowania tej Constitucie/ był im powodem/ Petrus Grinitus. Ktory Lib. 9 de Honest. Discipl. cap. o tym pisze/ wymyślił tamte słowa opuścił w swolich Kolegach.

Drudy zaś Heretycy prawda przyznieni nie śmielić tego falsować/ przyznawali/ iż Theodosius tyłko te Obrázy Arzy Ś. znosi/ Ktoreby na ziemi albo na pawimentach były wyrysowane/ dlać tego przyczyna/ iż to dla uzcimosci Arzy Chrystusowego uczynił/ aby nogami nie był deptany/ tak to Pantaleon Heretyk przyznawa. Theodosius, inquit, habito conuentu, lege prohibuit, Crucem vel signum Saluatoris in solo, filice, aut marmore humi posito insculpi, ne hominum pedibus tereretur. Apud Alanum Copum Lib. 4. cap. 11.

Jako wielce obseruował Obrázy Arzy Światego/ ten Theodosius Cesarz/ z tad rozby poznać może/ Ktory gdy w Alexandryi Bościel Seraptona zburzył/ Arzyze rozkazał malować we wżytkich domach/ na ścianach/ na drzwiach, na oknach in oppositum tych figur bálwochwalstich/ Ktore thorax na sobie Serapionowi wyrzucił/ y kiedy miał zwoić bitwę przeciwko Eugeriu usłowi Nieprzyjacielowi swemu/ y potykać sie nim/ tedy przed Wojskiem swolem kazał Arzyz nieść/ y sam sie znakiem Krzyża Światego użbroń przeciwko niemu.

Tiberius Imperator zachował to prawo ob Theodosiusa postanowione/ czasu lednego przechadzając sie w Konstantynopolu po lednym palacu/ postzegł na pawimentach Marmuro-

wym Krzyż wyrysowany / y rzekł do Dworzan swoich: Krzyżem Pańskim czolo y pierśi nasze przedimko Nieprzyjacielowi naszymu wspanemu wzbialamy / a my go nogami deptujemy z Kazal tedy zawolac mularza / aby on kamien marmurowy wytal / a insy na to miejsce wprawil. Gdy podniesiono ten kamien / pokazal sie drugi pod niem z takimze Krzyżem / zdumi sie Cesarz coby to bylo / iednal y ten Kazal podniec. A gdy y pod tym trzeci takie naleziono z Krzyżem na wierzchu wyrysowanym. Tu iuz pomyslit ze to nie iest bez wielkiej tajemnicy / przyeto Kazal y tego dobyc: Ktory gdy podniesiono / pokazal sie starb pod nim zakryty / w ktorym sienalo Millian Czerwonych zlotych. Nagrodzil tedy Chrykus Pan temu pobożnemu Cesarzowi / to lego nabozenstwo / is przestrzegal tego / aby wszelka wczimosc Krzyżowi tego Swietemu byla czyniona.

Oprocz tego ten Cesarz byl wielki ialmuznik / Koscioly / y Klafstory murowal / y bogate fundowal / wieżnie wykupowal / Panienkom w bogim posagi dawal / y tak byl starb swoy rozszo-
mal / is ledwie mu na ten czas pieniedzy na kuchnia z stawalo Paulus Diaconus de Gestis Roman. Lib. 18.

Swiety Ludwik Krol Francuski pilno tego przestrzegal w swoim Państwie / z strony oddawania czci Krzyżowi Swietemu.

Swiata Jadwiga Kiezna Polska / aby Krzyż Swiety nie byl deptany / sawse na ziemi wpatrowala / iesliby sie tak znal Krzyż Swietego na niej nieznaidowal. A kieby postzegla trzasieczka albo stonka na Krzyż polozona / zaraz z ziemi podcymowala / aby deptaniem / albo nie ostroznym polozeniem znal Krzyż Swiatego nie byl zniewajony. Surius Tom. 5. Octobr. 15. cap. 5. in Vita ipsius.

Kosciol Swiety Katholiccki na wielu Conciliach y Synodach swoich / te Konstytutia od Theodosiusa postanowiona confirmowal / y pod klawo roffazal / aby wspaniale Krzyż na pawismentach / albo na ziemi czynione / byly zniscone / zeby nie byly
deptane

Septane. Czym czytamy in Synod. 6. 7. & 8. de Adoratione Crucis, osobliwie Synod. 6. cap. 73. Kiedy taki dekret iest ferowany. Cum Crux Viuifica illud salutare nobis ostendat, nos omne studium adhibere oportet, ut ei, per quam ab antiquo lapsu saluati sumus, eam quem par est honorem habeamus. Quamobrem & mente & sermone & sensu adorationem ei tribuentes; Crucis figuras quae in solo, ac pauimento sunt, omnino deleri iubemus, ne incedentium Conculcatione, victoriae nobis trophaeum iniuria afficiatur: qui secus fecerit, excommunicari decernimus. Vide apud Balsam. Cap. 73.

ROZDZIAŁ XXIV.

Monarchowie Chrześcianscy na chwałę Krzyża Świętego
Kościoly wspaniale budowali, pod Tytułem
Krzyża Świętego.

Konstantyn Wielki Monarcha udat od Pana Boga powołany do wiary Swiety, Katholicckiej / onym cudownem widzeniem Krzyża na Niebie: po zwycestwie wielkim Etre nad Maxenciuszem moca Krzyża Swietego otrzymal / woystwo iego wspaniale porazil / y na Stolicy Rzymskiej zasiadly: na chwale Krzyża Chrykusowego zbudowal wielki y wspanialy Kosciol w Rzymie pod Tytułem Sanctae Crucis in Hierusalem, Ktory iest siedmi Kosciolom Rzymskich / w ktorym wielka czesc Dzwona Krzyża Swietego zlotem y drogimi kamieniami y perlami przyozdobil / y barzo wbozagal. Onuph. de Septem Ecclesiis.

Drugi Kosciol zbudowal tenze Konstantyn w Hierusalem w przyrodzoku Maska na chwale Krzyża Swietego takze bardzo kosztowny / o ktorym Euseb. de Laudib. Constantini to pisze. In media Vrbe quae apud Haebreos primas obtinet, non modo Ecclesiam amplissimam ad memoriam salutaris Christi Passionis adificata, verum etiam Templum Sanctum saluta-

ri signo Crucis dedicatum, magnificis & sumptuosis insignibus exornauit.

Tenże Cesarz y powszechnie święcie kazał Kościoły budować na Chwale Krzyża Świętego.

Zelená Święta Mária Konstantyna Wielkiego / na tym miejscu w Jheruzalem / Kedy Krzyż Chrystusow głęboko zakopany od Żydow znalazł / zbudowała wielki Kościół na Chwale Krzyża Świętego / Ktorego też wielka część drogo oprawiwszy / w tymże Kościele zostawiła: Niceph. Lib. 8 cap. 29.

Przykładem tego pobożnego Cesarza / inși także Cesarzowie budowali Kościoły y Kaplice pod Tytułem Krzyża Świętego / y iawnie w Mieście / y na drogach Krzyże stawiali.

A nie tylko pod Tytułem Krzyża Świętego Kościoły budowali / ale też w samym ich budynku figure Krzyża wyrazili Krzyżowe Kościoły wystawiając / Który sposob budowania Kościołow według takiej figury Krzyżowej od Apostołow Świętych wzięty jest. Iako świadczy Surius Tom. 5. die 12. Septembris. Kedy wspomina iż Syrus Biskup Tycynenski / Który leższe był za czasu Apostołow Świętych / będąc na Biskupstwo poświęcony od Heremogery Ucznia Świętego Mária Ewangelisty / zbudował w tymże Mieście Tycynie Kościół Krzyżowy.

Tyżże czasow także figury Kościół zbudowany był nie daleko Miasta Sichen / nad onym szkodłem Patriarchy Jakoba / Kedy Chrystus Pan rozmawiał z Samarytaną. S. Hier. Ale tego nie trzeba dowodzić z Historykow / gdyż się ius sami wśedzie takich Kościłow napatrzeć możemy.

ROZDZIAŁ XXV.

Zá powodem Panow Chrześciańskich ku większemu nabożenstwu wśystkich wiernych Chrystusowych: Święta Krzyżá S. od Kościotá S. Katholickiego sa postanowione.

Dwole

Dwole sa Święta Ktore Zwosciot S. postanowił na Chwale Krzyża Świętego / y one z wielką wroczyfoscia celebruje. Jedno trzeciego dnia Maja pod Tytułem Nalezienia Krzyża S. a drugie 14. Septembris. pod Tytułem Wywyższenia Krzyża S. Pierwsze święto / to jest / Nalezienia Krzyża Świętego / jest staro dawne w Kościele łacinskim / Ktore leższe za Grzegorza Świętego powszechnie święcie od Chrześcian z wielkim Nabożenstwem y Ceremoniami było odprawowane. To Święto postanowione jest względem wielkich Cudow / Ktore się działy nie tylko przy nalezieniu tego od Zeleny Świętey / ale też y potem.

Drugie Święto tego pod Tytułem Wywyższenia Krzyża S. jest także bardzo dawne / a w Kościele Greckim nayprzednieysze / Ktore postanowione jest / tak za powodem Zeleny Świętey / iako y samego Konstantyna Wielkiego. To Święto w Jheruzalem zwykło się było odprawować na dzień poświęcania tego Kościoła Który był Konstantyn zbudował na Chwale Krzyżowej Świętemu. Albowiem w ten dzień Krzyż Święty / w tym Kościele na Theatrum wystawiano / y z wielkimi Ceremoniami y nabożenstwem ludowi wśystkiemu pokazowano.

Na Ktore Święto tam do Jheruzalem / zleźdzali się Biskupi prawie ze wśystkiego świata wezwani od Konstantyna / z Egiptu z Afryki / z Asiey / z Europy / iako świadczy Euseb. Lib. 4. cap. 40. 41. 42. & Viterius. A na ten czas ci Biskupi w Cyrze miawali swoje Concilia / dla uspokojenia / wśystkich controwersiey / albo trudności z strony Wiary Świętey / osobliwie Ktore się na ten czas w Egypskich Kościłach wśczyniały.

To Święto poświęcania Kościoła Jherozolimskiego nazywali Grecy Encania Martyrii, Ktore nabożenstwo odprawowało się przez cała oktawę. A iż pod ten czas Krzyża Świętego z wielkimi Ceremoniami / na Nalezieniu ob Konstantyna na to zbudowanym wystawiano / Ktore Grecy zwali Zeratbeon / dla tego to Święto nazywali Festum Exaltationis Sanctæ Crucis, na

V 2

Ktore

281

które iako na Jubileusz ze wszytkiego świata lub ze gromadził
względem nabożeństwa. O tym piśe Sim Methaphr. in vita S.
Theodosii Cznoib.

Jednak iż teraz Kościół Święty celebruje to Święto Exal-
tationis Sanctae Crucis, na pamiątke onego Cudownego Wy-
wyższenia Krzyża Chrystusowego / od Herakliusza Cesarza na Go-
rze Kalwaryey / odbywszy go od Persow / po onym swym śla-
wnym zwycięstwie / które był otrzymał nad Chosroasem Kroleni
Perstym / porąkawszy trzech Hetmanow tego / którzy to Krzyż b, i
Persowale wzięli z Hieruzalem : Egipt / y Afryke opánowanyszy / w
nich był przez czternaście lat iakoby w więzieniu.

Go albowiem Herakliusz / przybrawszy sie w swoliz światła
y bogate śaty Cesarstie wzięł ten Krzyż na ramiona swois chac
go z tryumphem zanięść na Gore Kalwaryey / za Miasto Hieru-
salem : w Bramie zabamowony iest cudownie od Boga / iż nie
mógł żadnem sposobem wynieść z Bramy Mleystey : culać to po
sobie / iż iakoby go coś odpychało / y nie dopuszczało mu tej Pro-
cessey odprawować / z wielkiem podziwieniem wszytkiego ludu.
Co widząc Zacharyasz Biskup Hieruzolimski / rzekł do Herakliusza.
Pamiętaj Cesarzu / iż Chrystus Pan / w ubogim objemiu nie ś ten
sobie Krzyż na te gora / potrzeba żebyś go też w tym nastadował.
Co gdy uczynił / zdiawszy z siebie Cesarstie śaty / a w ubogie sie w-
brał / potym śadnie przez żadney trudności te Procesya obi-
prawił / y Krzyż na tej gorce Kalwaryey na miejscu swym śedy
był przedtym Chrystusowi Panu od Żydow zgotowany / postawił
z wielkiem wszytkich weselem.

Oprocz tych świat odprawowali Grecy niektorelnie Świe-
ta pewnych czasow na chwale Krzyża Świętego / to iest / w Mies-
cie Grodopostna / także pierwszego dnia Augusta / y inszych
pewnych dni przez cały Koł / miewali swoje Nabożeństwo o Krzy-
żu Świętym / które wylicza y opisuje Gretserus Lib. 1. de Cruce
Cap. 64.

Konstantyn

Konstantyn Wielki postanowił też to po wszytkim Pań-
stwie Rzymstym / aby Niedziela y Piątek / wszytki lud święcił / zni-
miehałszy Śadow / y robot wszytkich / ale na nabożeństwo te dni
trawili. Sozemus Lib. 1. cap. 8. Legem, inquit, etiam tulie
Constantinus, ut tum die Dominico, quem Haebrei appel-
lant primum diem Hebdomadæ vel Sabbathi: Graeci autem
solis nomine nuncupant: Tum die Veneris, omnes a Iudi-
ciis dandis, & aliis obeundis negotiis vacarent, precibusq;
& obsecrationibus Deum colerent.

Niedziela była Świętą względem tajemnice Śmartwych
wstania Chrystusa Pana / którego dnia Śmartwych wstał. A w Pie-
tek iż w ten dzień Chrystus Pan był na Krzyżu zawieszony.

W Hiszpaney Celebrata Święto doroczne / perpetua lege
fancitum, pod Tytułem Tryumfu Krzyża Świętego / 17. Ca-
lendas Augusti, to iest / 16. Iulii. A to na pamiątke wieczna
wielu zwycięstw nad Maurami otrzymanych / przez moc Krzyża
Świętego : dlatego Chorągwie tego dnia wszytkie na Woynach
od nich wzięte / public e w Kościołach / rozwinione wystawiona.

ROZDZIAŁ XXVI.

Pánowie Chrzęćcianscy, Drzewo Krzyża Świętego ku
większej uzcíwości jego, w złoto opráwiáli, perlami y
drogiemi Kámienni ozdabiáli.

Konstantyn Wielki / część wielka Drzewa Krzyża Chrystus-
owego / która mu Matki jego Heleny Święta posiadała z Hieru-
salem / oprawiłszy w złoto / y drogiemi kámienni / y perlami przy-
ozdobiłszy / oddał ja do tego Kościoła który zbudował w Rzymie
sub Titulo Sanctae Crucis in Hierusalém. Druze część tegoś
Krzyża drogą także oprawiłszy do śárbu swego schował. Euse-
bius in Vita Constantini.

Socrates Lib. 1. Cap. 13. piśe / Iż tenże Konstantyn czo-
ści tegoś

fię tegoż Krzyża w złoto oprawionym / do Obrazu swego z modlą
dzu planego włożył / Etoey na ledney Kolumnie wysokiej z kamie-
nia Porphyritu w Konstantynopolu wpoysrzedku rynku wysta-
wił. Zelená též Swieta po znalezieniu Krzyża Chrystusowego w
Hieruzalem / wielkiego część / w srebrna Tęka oprawiona / albo
iako drudzy piše / do skrzynie srebrney włożył / Biskupowi Zie-
rozolimskiemu oddał: Czym Niceph. Lib. 8 cap. 29. tak w spo-
mina. Crucis partem maximam Diuina Helena Argentæ
Cistæ inclusam Episcopo ad memoriam posterarum genera-
tionum reliquit. Vbi etiam Sacram Exaltationem quotian-
nis peragendam sanxit.

W żywocie Swietego Hilaryusza Papieża czytamy / tak
ten Papież dosyć bogáto dáł oprawić w złoto Drzewo Krzyża S.
y ono przyozdobionym perłami kosztownymi / dáł go do Oratorium
swego / Etoe zbudował sub titulo Sanctæ Crucis. W tej oprá-
wie Krzyża Swietego / bylo złota funtów dwadzieścia. Anastas.
Biblioth in Vita Sancti eiusdem Hilarii Papæ.

Senje Anastazyusz piše in Vita Sergii Papæ. Jz ten Ser-
glusz Papież z obławienia Boskiego znalazł w Zakrystey Swiete-
go Piotra w lednym miejscu ciemnym y skrytym skrzynie srebrna
zapieczetowana iuz szerniała od dawności / Etoe otworzywszy /
znalazł w niej nie mála część Drzewa Krzyża Swietego złotem
oprawna / y drogiemi kamieniami / y perłami dżiwnie wielkimi przy-
ozdobiona.

Nie trzeba nam tu więcej przykladów takich przywodzić /
gdys y oczymá swemi tego y teraz napatrzeć sie możemy / Jz Etoe
Polwie w Kościele takim / znayduje się iaka Partykula Drzewa
Krzyża Swietego / nigdziey nie leży przez oprawy wielce drogiey /
y kosztownie przyozdobioney.

Jasnym tego leży wizerunkiem w Koronie naszey Polskoy /
to Drzewo Krzyża Swietego w Kościele Swietego Stanisława
w Lublinie / y naszych Oycow Ordinis Prædicatorum, Etoe
tak leży

tak leży wielka część / takiey sie nigdziey większey we wszystkich
Chrześcianstwie nie znayduje / co się niżej w drugiey Kłozce po-
każe. To tedy Drzewo Krzyża Swietego lubo iuz bylo wielce bogá-
to oprawione / wielkimi kamieniami szczerozłotemi / y gestemi ká-
kami / w których byly drogie kamienie / aż do wierzchu przyozdobio-
ne / za staraniem wielkimi Oycow tego Klasztoru. Jednak iz tá
Tęka nie byla szczerozłota al- srebrna złociła / wazyl to v siebie
mádry y pobożny Pan / Kawaler zacny ná woynách záwsze szczerá-
wy / w Koronie Polskoy dosyć Slawny IANVSZ TYSZ-
KIEWICZ Wolewoz Kłiozski: Jz godzilén byl tego ten tak
zacny Kłeynot / aby w samo złoto byl oprawiony / dla tego dáł go
w inze w szczerozłota Tęka oprawić / ponderis aliquot millium
aureorum, Etoe Dyamentami / y Jácintami drogiemi przyoz-
dobil: Etoemu též y Kaplica wspaniała z fundamentow przy-
tymże Kościele z wielkimi kosztami wystawil / lubo morte præuen-
tus nie dożniczył.

R O Z D Z I A Ł XXVII.

Krzyże same ze złota robić dawáli, y one także Perłami
y Kamieniami drogiemi przyozdabiali.

Dosnawszy wielkoy y cudowney mocy Krzyża Chrystusowego
Konstantyn Wielki / Cesarz Pánstwa Rzymskiego / tak sie go
rozmiłował / iz jedna inza rzecz bardziej ná ówiecie nie chlubil
sie / iako Krzyżem Chrystusowem: iako sie to w Zistoryey żywota
tego pokazuje / między innymi skutkami óswiadczenia miłości swey
przeciwko temu / dáł zrobić ze złota Krzyż niemáły / y on kamieniami
drogiemi przyozdobionymy. postawił go ná wierzchu páłacu swego
nayprzedniejszego / zá wielka ozdoba Máiestatu swego przeawle-
tnego Cesarzskiego. Euseb. de Vita Constantini Lib. 3. cap. 48.

Roku Pánskiego 593. Grzegorz I V. Maurycyusza VIII.
Zieby Maurycyusz Cesarz wsiadł byl ná Pánstwo Rzymskie Ko-
3 roisk.

zrocsa / Etoremu byli Persowie rebellizowali: ten uspokoiwszy sie, z swymi Adwersarzami / Krzyż złoty z drogiemi kamieniami posłał do Gregorza Patriarchy Antyochyjskiego / Ktory Krzyż przed wiele lat od Kozdroesa starszego / gdy Krzyż misie Perstawa wiodował / z Kościoła Swietego Sergiusza Męczennika z inszemi bogactwy zabrany był / y potym w skarbie Krolow Perskich był chowany. Był to ten Krzyż Theodory żony Justyniana Cesarza / Ktory chwytowała była do tego Kościoła na czesie temu Swietemu Sergiuszowi. Euagr. Lib. cap 6 cap. 19. & 20. Et Baronius Anno quo supra.

Przytym Krzyżu posłał też / y drugi swoy ze złota także / s tąd zlem napisem JA KOZDROES Krol Krolow Syn Hermydy / Ktory o Swietym Sergiusze Męczenniku / iż dale to o co Kto prosi / będąc z Krolstwa wygnany / legoamy pomocy wzywali / Ktora gdy nam dal / a my na Krolstwo przywroceni jesteśmy / aby o tym każdy wiedział / ten Krzyż posylamy / Ktory był Justynianus do tego Kościoła tego darował. Ktory Kozdroes Krol Krolow Syn Kababy Pradziada naszego / w ten czas gdy sie z soba Krzyżmiennie y Persowie przesładowali tu zaniost / Ktorými w skarbie Perskim znalezi / y do tego Swietego / y czci godnego Kościoła odesłali.

Potym jeszcze drugie bogate dary tenże Krol Perski posłał do tego Kościoła / między innymi misze złota / na Ktory napisal list do Swietego Sergiusza dżieluac mu za dobrodziejstwa / y za zonoswoła na Jmie Syra prosiac Ktora była Chrześcijańska / a potom kto nie miał / aby brzemienna została. Posłał y złota wiele / y rozstzał aby z niego uczyniona była miska / y Kteli do służby tamtemnie Kofli / y Krzyż z Kadzielca. A na Kencafate słowa: Co prawdi / a twoja przyczyna Swiaty Sergiusze nam dana będzie / to mi sie y Syrze moley / przez twoje łaskawosc y dobroc niech powoobi / aby y ja / y Syra / y inni wszyscy po wsem świecie / nadziejemy w twojej mocy mieli / y potym w cis wlezyli. Poty ten list na złocie

złocie y po Greczu pisanym. Baron. Anno vt supra.

Simmacus Papież zbudowałszy Oratorium na chwale Krzyża Swietego nie daleko Baptisterium Swietego Piotra / między inszemi darami / Ktoremu oddał on miejsce dal też Krzyż ze złota perlami ozdobiony / Ktory ważył funtow X. do Ktorego też włożył perły i Drzewa Krzyża Swietego. Anast. in Vita S. Hilarii.

Wlaryus także Papież sprząwił Krzyż złoty / Ktory ważył funtow Dwadzieścia / y perlami przyszdobil / jako sie o tym wyżej wspominalo.

Tenże Auther piše o Karoluie Wielkim / Kedy był został Cesarzem Rzymskim / Ktorego Leo Trzeci Papież Koronował y poświęcił: między innymi podarunkami Ktore cżarował ten Karolus Cesarz Kościołowi Rzymskiemu Lateranickiemu Swietego Jana / A też Krzyż wielki złoty / Jacynthami ozdobiony / aby go przez Papieżem na Procesjach nosono. Ale Kedy potym ten Krzyż od złota dżielow z tego Kościoła w nocy był wykradziony / y przez lat wiele nie było tak kosztownego Krzyża do tej Ceremoniey Papiejskiej w onym Kościele / tedy Leo IV. Papież siódmy po Leonie III. sprząwił daleko wielki Krzyż y kosztowniejszy ze złota / Ktory perlami / Jacynthami ozdobiony / oddał go temuż Kościołowi Rzymskiemu Lateranickiemu / aby go jako przedtym Papieżowie w Procesjach przed soba zżywali. Czym też piše ten Anast. Idem praefatus & Magnificus Praeful Leo IV. fecit ex auro purissimo, mixe magnitudinis Crucem, quam Margaritis, & gemmis Hyacinthinis ornauit, & ad usum pristinum Sacrae Romanae Ecclesiae mirifice decorauit.

Tenże Leo IV. Papież Kedy Poganie złupili byli Kościół Watykaniski: potym do tego Kościoła Krzyż srebrny / Ktory ważył do dwadzieścia funtow / y on perlami y Jacynthami ozdobiony ofiarował.

J. K. także wielki Krzyż złoty perlami kosztownie ozdobiony
w Rzymie

w Rzymie w Kościele Świętej Pubentiany / który Kościół Kardi-
dynał Caietanus Ord. Prædic. odnowił / y wielce ozdobił /
tem Krzyż zaś wielki w pominięciu temuż Kościołowi ofiarował.

Żna także wielu miejscach w Chrześcijaństwie jest wiele tak-
kich świąt Krzyżem złotym / drogimi kamieniami przyozdobio-
nych.

A także się to Chrystusowi Panu podobie / gdy Krzyżowi tego
Świątelnemu / także część y Reuerentia oddawano. Cytay o tym
Historya w Trzeciej Części / pierwszej Księgi / w Rozdziale
1. in fine.

R O Z D Z I A L XXVIII.

Dawny jest zwyczaj wystawiać Drzewo Krzyża Święte-
go Publicę w Kościele, aby mu w czciwość od ludzi
nabożnych przez pociąganie była oddawana.

Pierze Venerabilis Beda, iż w Konstantynopolu była nie ma-
ła część Drzewa Krzyża Świętego w Kościele Świętej So-
phii / które pewnych dni każdego roku wystawiano dla ludzi na
Ołtarzu srebroszłym przed wielkanocą przez trzy dni: na który
czas wielki się lud gromadził do Kościoła dla oddania czci Krzyżo-
wi Świątelnemu. Do którego pociągania pierwszego dnia / to jest /
w Wielki Czwartek przystępował Cesarz ze wszystkimi swoimi
Dworzanami / y inni ludzie rozmaitego stanu / sama tylko masyca
zna woskug porządki y godności. Potym drugiego dnia / to jest /
w Wielki Piątek Cesarzowa ze wszystkimi swymi Francuzkami / przy-
stym insze Matrony / Panny / &c. w Sobotę zaś wielki Biskup y
wszystko Duchowieństwo. Która to Ceremonia ten Święty Ojciec
opisał. Tom. 2. cap. 20 de locis Sanctis.

Żdały także tenże Venerabilis Beda powiada / iż na ten
czas / kiedy wystawiano na Ołtarz to Drzewo Święte / iż wszyscy
Kościoł wzbijaczna bardzo wspaniałością napełniał. Quam diu au-
tem semper

tem supra altare manet aperta capsula, totam Ecclesiam mirus
odor perfundit. De nodis enim Ligni Sancti, liquor odori-
ferus oleo similis profluit cuius etiamsi modica particula,
dum contingit infirmum; omnem ægritudinem sanat.

W Hieruzalem zaś wystawiono Drzewo Krzyża Świętego
na pewne Świąta / na które nie tylko z samego Miasta Hieruza-
lem / y z Miast pobliskich: ale też z innych Królestw gromadził
się lud niezliczony na to nabożeństwo. Żrzą nie pokazowano go
tylko na Wielkanoc / jako Paulinus Święty Epist. 11. do Ser-
wera wspomina. Crucem Urbis Hierosolimitanae quotannis.
cum Pascha Domini agitur adorandum populo, Princeps
ipse venerantium ponit. Żna Świąta Wymyślenia Krzyża
Świątelnego / jako o tym świadczą Nicephorus Lib. 17. cap. 5.
Wspominając one Historya o Świętej Maryi Egypciackiej
grzeszniczki / która cudownie nie mogła wnieść do Kościoła / pod czas
tego Świąta / gdy chciała oglądać to Drzewo Święte / y temu po-
kłon y czciwość przez pociąganie swoje oddać / podobnie jak Bog
był niegodna takiego łaski: którym cudem Boska / gdy była wiele
ce wzruszona / y sama siebie też także był osadziła / iż nie była go-
dna / aby oczyma swymi wleczystymi / y wświecezmi miała patrzyć
na to Drzewo Święte / y ustami swymi się go dotykać; poczęła rze-
wno płakać na grzechy swoje / które wielce sworca swego obra-
ziła / y tam zaraz siebie postanowiła surowy żywot prowadzić na
puszczy / y tam pokutować aż do śmierci / wlecz się do domu swe-
go nie wracała. Żna która ten śrudha y zalem / gdy przystepiła
znowu do drzwi Kościelnych / co ją przedtem ludzie w ciżbie odpy-
chali od Kościoła / to ja potym na sobie prawie wleczli aż przed
sam Ołtarz / na którym to Drzewo Świątelnne było wystawione.

Wystawiano go też także tempore Quadragesimæ, w
gulpostu / jako o tym wspomina Sophronius Archiep. Hiero-
sol. Surius Tomo 5. sub die 14. Sepembr. Także na początku
Miesiąca Sierpnia / y na inne Świąta Drocyste. Wymyślenie Ko-
ściele

ściśle Hierozolimskim zbudował był Konstantyn Cesarz Katedra
na jednym miejscu, które zwano / Hierathson / na które pozdrego
roku pokazywano ludziom Drzewo Krzyża Świętego / aby mu
uczciwość oddawano. A ten zwyczaj trwał po wszystkie lata / po
tamtym Miasto niedostalo się do rąk Pogańskich Metaphr. in vita
S. Theodosii. O czym się tu przedtym wspominało.

W Syrii w Apemecy była część nie mała tego Drzewa
Krzyża Świętego. A gdy czasu lednego to Miasto było od Nica
przylacieła w obleżeniu / lud prosił Biskupa swego / aby im Krzyż
Święty publicznie wystawił / y pokazał / aże się w tym swym utra
pieniu zwidzenia tego / y oddawania temu cześci przez pocałowanie /
wzięty. A gdy go im pokazał / po trzykroć razy ku górze go podno
siał / zegnalac nim ludzie / y błogosławieństwo im dawał : tedy za
pozdrem razem po trzykroć ogień z niego wypadł / aż do podniebienia
Zościoła. Procop. l. 2. de Bello Persic. Euagr. lib. 4. cap. 25.

A ten zwyczaj Święty wystawiać publicznie Drzewo Krzyża
Świętego dla pocałowania ludziom / w tedy się teraz zachowuje /
tedy kolwiek sielaka czosiła zaczną tego znayduie.

ROZDZIAŁ XXIX.

*Krzyż Święty na którym Chrystus Jezus Syn Boży był w krzy
żowany, pokaże się na Niebie w wielkiej jasności, przy
Sądzie jego ostatnim Generalnym.*

Sam Zbawiciel y Sedzia tego świata / raczył nam o tym oznay
śnić / iż kiedy przyjdzie ostatniego dnia sądzić żywych y umarłych /
na ten czas / mori / pokaże się znak syna człowieka / to jest / Krzyż
jego na Niebie. O czym czytamy w Mattheusza Świętego. Cap. 24.
Et tunc apparebit signum Filii hominis in Cælo &c.

Aże w Ewangelii nie wspomina się Krzyż / ale znak Syna czło
wecznego ; to nie ma żadney czynić wątpliwości / że się to ma rozu
mić o Krzyżu Chrystusowym / na którym w cierpił. Jako to uważa
Augustyn

Augustyn Święty Serm. 63. ad Fratres in Eremito. Tunc appa
rebit signum Filii hominis in cælo, quod est Crux Christi, in
cuius lumine omnium manifestabuntur abscondita cordiū.

Cyrillus Święty Hierozol. także explikuje to miejsce Cath.
iż mowi / iż Krzyż jest prawdziwym y własnym znakiem Chrystusa
Pana / signum, inquit, verum & proprium Christi, est Crux.
znaczy nam albowiem Chrystusa w mierzacego albo śmierć jego.

Jaki Doktorowie Zościoła Katholickiego tego są rozumie
nia / jako Theophilactus in Matth. cap. 24. Origenes tract. 30.
in idem cap. Osobliwie Chryzostom Święty który powiada / iż
Aniołowie Archaniołowie ten znak Syna człowieka / to jest /
Krzyż poniosła na ramionach swoich : jako przed Cesarzem żołnierze
zwoili chorągwie nosić. Sicut Imperatorē, Regalis præcedit
& Militaris ordo ; atq; præeundo Vexilla humeris portare
consueverunt, & his eius declaratur aduentus. Sic Dño. de
Cælo veniente Angelorū cætus & Archangelorū multitudo
illud signū portabunt humeris excelsis. T. 2. H. 1. de Cruce.

Wie masz tedy o tym żadney wątpliwości iż Krzyż ten na sto
rym Pan Nieba y Ziemi niewiome był zamordowany / pokaze się w
wielkiej jasności przy sądzie tego świata / w słończaniu światła /
na znak niewolnocy tego świata / y na zdwoyżenie Zydów nieprzyja
ciol Chrystusowych / y innych wszystkich potępionych : a ku wielkiej
chwale y radości wybranych / którzy się Krzyżem jego światym śczy
lili / y on na sobie nosili / cierpiac wszelkie utrapienia na tym świecie
dle według S. Ephrems. Lib. de vera Penitentia Cap. 4.

A jako jasno ma się pokazać ten Krzyż Chrystusowy przy sądzie
jego ostatnim. Tenże Święty Ephrem deklaruie to powiedziac /
iż obaczmy ten droggi / y ożywiłacy Krzyż na Niebie świecacy / y
wszystek obtrag ziemię nad jasność słończna oświecacy. Cum
viderimus preciosam ac Viuificam Crucem in Cælo lucen
tem, & omnes fines orbis terræ ultra solis claritatem illustran
tem. Vbi verò viderint omnes Regium istud ac tremendum

ceptum in celo reuelari, iam tunc agnoscent singuli continuo ipsum quoque Regem reuelandum, qui in illo clavis affixus est. Ibidem.

Tęże też opiniey Origenesa / iż swola / spoczęła z dymem / i tył-
to gwiazdy / Miediac / ale y flonice. Signo Filii hominis, appa-
rente in celo, deficiet solis lumen, & Lunæ, adhuc & stella-
rum, quasi consumptum a multa virtute signi illius. Tract.
30. in Matth.

Tęż trzyma y Theophilactus: Crux tunc apparebit in cæ-
lo supra solē fulgens, ad arguendos Iudæos. In Matth cap. 24

A po dniu Sądym będzie wzięty od Aniołow do Nieb / y
tęż będzie trwał nieśmiertelny na wieki / aby Świeci Bożi znowe
patrzali na ten Instrument zbawienia swego / na którym iako na
Oltarzu Chrystus Pan samego siebie ofiarował. Suarez 3 p. D.
Th. 9. ar. 6. disp. 57. Sect. 2.

A lubo to Kościół Świety w tych słowach / Hoc signum
Crucis erit in celo, widzi się bydy tego rozumienia / iż tylko znać
Krzyż będzie w Niebie / a nie sam Krzyż: to nic nie przeszkadza zgo-
dnej opiniey Oycow ŚŚ. iż sam Krzyż na którym Chrystus Pan
cierpiał będzie na wieki w niebie / a nie sam znać tego: iako to pie-
łnie deklaruje Beldrmin. Lib. 2. de Imag. cap. 28. mowiac: Iż
sam Krzyż na którym Chrystus Pan był zawieszony suwnie się nazy-
wa znakiem Krzyża / iż ma figure Krzyża / albo iż ten instrument
jest uformowany według postaci Krzyża. Co się lepiej pokazuje iż
Kościół Ś. nie mowi / Signum Crucis erit in celo; ale przyda-
te to słowo. Hoc, signum Crucis, iakoby chciał rzec: Tem znać
śmierci Krzyżowej / to jest / sam ten Krzyż który jest znać Wzrysa-
wania Pana y zbawiciela naszego. będzie w niebie.

ROZDZIAŁ XXX.

Drzewo Krzyża S. namnieysza partykulką, zacnieysza jest
y drozba, nad wszelkie Klejnoty tego Świata.

Ponieważ

Ponieważ Krzyż Świety będzie tak wielce wtzcony y ozdobiony
na onym swym sobie okazał / potym będzie przesławiony
przez Anioły Świety do onych gornych palców Niebieskich /
aby tam trwał na wieki / tu wielkiej chwale Świetych Bożych
Śacym Rusznie najmnieysza odrobinka tego ma bydy w nas teraz
w wielkiej nadzie y wżciowości / nad wszelkie Klejnoty tego Świata
ta drogie Śacowana. Oczym sam Chrystus Pan dał znać Bry-
gicie Świeter iż chce tego aby Reliquie Drzewa Krzyża Świata
tego były od nas w wielkiem poszanowaniu / zaliczac się przytym
na tych / którzy sobie one lepiej poważaja / iako się to pokazuje
z tej Historzey w Rewelaciach Brygitty Świeter Extrauag.
cap 106.

Niektory Młodzieniec ze Świeter Dyocesy Lineopertley
miał Krzyż słoły / który mu się był dostał w Successy po Oycu
swym / w którym były Reliquie zawarte prawdziwego Drzewa
Krzyża Świeter. Ten z potrzeby ubóstwa / Krzyż on przedał /
a Drzewo Krzyża Świetero dał niektorey nabożney matronie / kto-
ra nie śmiełać go trzymać w sobie / propter reuerentiam illius,
dostawała je Brygicie Świeter. Ta zaś wątpiac aby to była Re-
liquia prawdziwego Krzyża Świetero. Pokazuje się ley Chrystus
Pan / y mowi do niej tãżtem Młodzieniec uczynił przemianę ni-
gdy nieporównaną / albowiem wziął błoto / a oddał od siebie per-
le przemadzysze / wziął słoły godac wygárdzenia / a precz puścił
Drzewo Krzyża Świetero / którym mógł przeciwniżom zwyciężyc
wstãł pozadanie oczu swoich / a zgubił pozadanie Aniołow: dla
tego przyjdzie czas / którego to Drzewo Ś. teraz będąc w pogárdze-
niu / pokazuje się wielce krásne. Nie wiele albowiem jest tych / którzyby
myślili o tym / iakom boleśny stał na tym Drzewie / aby się serce
mole rosnulo / y żyły z sławow swoich wystąpiły. Słowa te są
Christus Pan. Ille iuuenis cambium fecit irrecompensa-
bile: nam recepit lutum, & dimisit margaritam pretiosis-
simam, Recepit aurum contempibile, & dimisit lignum, quo
potuisset

potuisset aduersarios vincere, Recepit desiderabile oculorum suorum, & amisit desiderium Angelorum. Ideo venit tempus, quo Lignum, quod nunc contemnitur, terribile apparebit. Pauci enim cogitant, quam dolorosus stabam in illo Ligno, quando cor meum crepuit, & nerui mei a iuncturis recesserunt.

Brigitta tedy Swieta ona Partysulka Drzewa Krzyża Swietego / za wielki Szarb przyleła / y z wczciwością aby od niego dnych nie było noszone / dawşy go zacnie oprawić: za Alcyonot go na drozby y nieoszacowany sobie schowała.

Dla tegoż Oycowie Swieci na zalecenie nam nlawy sławianej zacności Drzewa Krzyża Swietego / tak wiele pisali / i tak sie to w tych Księgach pokazuje; ktorego wysyśle ich chwaly iedną Sybilla Duchem Proroctwem / tym wierszem ora wyrażila / gdy go szczęśliwym Drzewem / iż Bog na nim wolał / nazwała.

O Lignum felix, in quo DEVS ipse pependit.
Lib. 6. Sybil.

Koniec tey Księgi.

❁ ❁

R E G E S T R

Rozdziałow z ktorych łatwo się może koždy informować,
co za Naukę tak pierwsza iako y druga Księga
w sobie zamyka.

W Pierwszey Części, Pierwszey Księgi.

Rozdział I. Jako przedtym Krzyż był wielce brzydliwym / y
okrutnym instrumentem na tracenie zloczyncom wymyślony.

folio 1.

Rozdział II. O Krzyżach rozmaitych. fol. 3.

Rozdział III. Swycarz był o Krzyżach i z tych ktorych Krzyż
żować miano pierwszy ich biczowano. fol. 4.

Rozdział IV. Chrystusa Pána nim go na śmierć prowadzono
w przed go wielce okrutnie biczowano. fol. 6.

Rozdział V. W ktorym sie pokazuje / iż Chrystus Pán nieraz
ale dwa razy był biczowany. fol. 9.

Rozdział VI. O Kolumnach przy ktorych był Chrystus Pán
biczowany. fol. 10.

Rozdział VII. O Koronacych Chrystusa Pána Korona Cierni
niowa. fol. 13.

Rozdział VIII. Z jakiego Ciernia Chrystusowi Pánu była
wpleciona Korona. fol. 17.

Rozdział IX. O Niektorych Cudach tey Pániskiej Korony
Cierniowej. fol. 19.

Rozdział X. O prowadzeniu Chrystusa Pána na śmierć z
Krzyżem. fol. 22.

Rozdział XI. Jakim sposobem Symeon Cyreneus pomagat
Dźwigić

)

Regestr Rozdziałow.

- Dzielnice Krzyża Chrystusowi Panu. fol. 24.
 Rozdział XII. O Krzyżowaniu Chrystusa Pana. fol. 27.
 Rozdział XIII. Co zać było to miejsce na którym Chrystus Pan był Ukrzyżowany. fol. 31.
 Rozdział XIV. Jako wiela gwoździemi Chrystusa Pana do Krzyża przybito. fol. 33.
W tymże się pokazuje iż Lewa noga Chrystusa Pana była dwiema gwoździami do Krzyża przybita, zatem w tej nodze lewey musiały być dwie rany.
 Rozdział XV. Co to byli za żołnierze którzy Chrystusa Pana Krzyżowali. fol. 36.
 Rozdział XVI. O przebiegu Włocznia Boku Pańskiego na Krzyżu. fol. 38.
 Rozdział XVII. Jako się ta Włocznia Swieta od Cesarza Turckiego dostała do Rzymu. fol. 41.
 Rozdział XVIII. Jesli Chrystus Pan wisiał na Krzyżu sągomił iakie Bolwie nakrycie na ciele swym. fol. 43.
 Rozdział XIX. O Tytule który był Chrystusowi Panu na Krzyżu tego od Pilata położony. fol. 45.
 Rozdział XX. O Przedzłonym Zaciemniu Słońca gdy Chrystus Pan wisiał na Krzyżu. fol. 48.
 Rozdział XXI. Coby za tajemnice chciał Chrystus Pan pokazać przez to zaciemnienie Cudowne pod czas śmierci swojej. fol. 52.
 Rozdział XXII. O Innych Cudach które się działy zaraz po śmierci Chrystusa Pana. fol. 54.
 Rozdział XXIII. O śacnym pogrzebie/ albo pochowaniu Ciała Chrystusa Pana w Grobie. fol. 56.
 Rozdział XXIV. O Bolesciach wielkich Chrystusa Pana które na Krzyżu cierpiał. fol. 60.
 Rozdział XXV. Żydowie instygulac na Zbawiciela Pana naszego przed Pilatem aby go na śmierć Krzyżową tak okrutnie y sromotnie

Regestr Rozdziałow.

- y sromotnie potepił wielce się okrutnemi być pokazywał. fol. 67.
 Rozdział XXVI. Narod Żydowski zawsze był chciwy na rozlewanie Krwie nie winney. fol. 70.
 Rozdział XXVII. Narod Żydowski iż nie był nigdy wdziaczem dobrodziejstw Bożich pokazywał się s Pismem s. fol. 72.
 Rozdział XXVIII. Chrystus Pan dobrowolnie śmierć na Krzyżu cierpiał. fol. 78.
 Rozdział XXIX. Chrystus Pan żadney z tad infamiey nie podlegał iż na Krzyżu zawieszony umarł. fol. 79.
 Rozdział XXX. Dlaczego Chrystus Pan chciał być na Krzyżu zawieszony y tak okrutnie zamordowany. fol. 81.
 Rozdział XXXI. Mogł był Chrystus Pan człowieczą zbawić żadney Męki za grzechy tego nie cierpieć. fol. 84.
 Rozdział XXXII. Jesli Żydzi poznali Chrystusa Pana prawdziwie być Synem Bożym. fol. 86.
 Rozdział XXXIII. Chrystus Pan był prawdziwie Krolew Żydowski. fol. 93.
 Rozdział XXXIV. Chrystus Pan na Krzyżu wisiał tryumfował nad nieprzyjacielem narodu lubskiego Kiojcem Piętelnym. fol. 98.
 Rozdział XXXV. Infamia z Krzyża na ten czas Chrystus Pan zniósł y chwalebne go uczynił gdy na nim wisiał y Krwia go Przenadrosza polewał. fol. 100.
 Rozdział XXXVI. Niewinność Chrystusa Pana/ była dobrze wiadoma wszystkim nieprzyjaciolom tego y tym którzy byli przyczyna tego śmierci. fol. 103.
W którym się List Pilatow przywodzi do Tyberyusza Cesarza iako nie jest winien śmierci Jezusa Chrystusa ale Żydowie którzy go Ukrzyżowali.
 Rozdział XXXVII. Nie tylko lub pospolity ale też y Krolowie niektórzy słysząc o dziwnych Cudach Pana naszego/ do

Regeſtr Rozdziałow.

- mu poſtlen oddawali. fol. 105°
 W którym ſię przywodzi Liſt Krola Edeffy do Chryſtu-
 ſa Pana, y odpowiedz iego na to piſanie. Także Liſt
 Lentuſa Senatora Rzymskiego, opiſuiacy comple-
 xia albo Perſonę Chryſtuſa Pana do Senatu.
 Rozdział XXXVIII. Narod Sybowſki terażnieyſzy trwając w
 błędach ſwego niedowiarſtwa/ nie mniej ieſt podobny w obru-
 czeniſtwie Oycem ſwoim/ ktorzy Chryſtuſa Pana Odrzyżowali.
 folio. 110.
 Rozdział xxxix. Pánowie Chrzeſćciańſcy nie ktorzy dla tákich
 ich niepráwoci w ſwym Pańſtwie ich ſtrzymać nie mogli. f. 112.
 Kędy ieſt Confefſata Zydowska z ſtrony zamordowania
 Dziecięcia z Ksiąg Trybunałſkich wyięta.
 Rozdział x L. Dekretá niektorych Paſieżow na pobáimowanie
 płoſci y niepráwoci wlebdicy Sydowaſtey. fol- 122°

W T O R E Y C Z E S C I.

- Rozdział I. W którym ſię ſigury niektore Krzyża pánſkiego
 z piſma Światego przywodzo. fol. 135.
 Rozd: II. Proroctwo o Krzyżu/ y o mece Pána naſzego. f. 138.
 Rozdział III. Nie tylko Prorocy Świeci/ ale y Sybille Pogańſe
 Nie Mleke y ómierz Chryſtuſa Pána naſzego y wyſtek práwie
 ſwot iego doſyc wyraźnie Duchem Proroctwem w Księgách
 ſwoich opowiedziały. fol. 142.

T R Z E C I E Y C Z E S C I.

- Rozdział I. Znáciem Krzyża Światego wóſlagnał Chryſtuſ
 Pan Konſtantyna Wielkiego de Wiary Światey gdy mu go
 na ſie

Regeſtr Rozdziałow.

- na Niebie pokazał. fol. 159.
 Rozdział II. Po Konſtantynie za Inſzych Ceſarzow wiele ſię teſ
 razy Krzyż ó. na niebie pokazywał rozmaitem ſpoſobem, f. 164.
 Rozdział III. Słońcow y Mleſiacow na Niebie óſtrwne wia-
 dzenie. fol. 172.
 Rozdział IV. Jako Krzyż nie tylko ſię pokazywał na Niebie y
 na powietrzu/ ale teſ y na inſzych rzeczách ſtworzonych/ y na
 ſtách ludzkich. fol. 174.
 Rozdział V. Jako teſ y na ciálach ludzkich czáſu iednego po-
 kazáły ſię byly Krzyże y wſſákie inſtrumenta Mleki Pána na-
 ſego z wlebdlem Archem ludzi. fol. 175.
 Rozdział VI. O niektórych zwierzetách ktore teſ z znáciem Krzyża
 zá ſię rodzo. fol. 179.
 Rozdział VII. O Drzewách óſtrwnych ktorých owoce znał
 Krzyż wſobie wyrazało. fol. 184.
 Rozdział VIII. W niektórych Kraínách znáduia ſię tákie Sio-
 lá albo Awiatzi/ na ktorých znał Krzyża wyraźnie ſię z przyro-
 dzenia pokazywa. fol. 184.
 Rozdział IX. O niektórych Pámieniách przedſtrwnych. f. 187.
 Rozdział x. Jako Obrázy Mleki Pána naſzego/ to ieſt Krucha
 ſiry y Krzyże w niektórych Kraínách w Drzewách ſię znáduia.
 folio. 188.
 Rozdział x I. O Krzyżách cudownych uczynionych od Anyo-
 łow. fol. 189.
 W którym ſię teſ piſſe. *Historia o Krzyżu Karawaka*,
 także o Krzyżu Alphonſa Krola od Anyołów zrobionym.

G Z W A R T E Y C Z E S C I.

- Rozdział I. Authorem wſwánia Krzyżow w Koſćiele Świte-
 kem Katoelicznem ieſt ſam Chryſtuſ Ieſus. fol. 194.
 Rozdział
 203

Regestr Rozdziałow.

- Rozdział II. Authorem Obrázow Światech jest także sam Chryſtus Jezus. fol. 196.
Kędy się wspomina o Obrázie S. Weroniki, y o nabożeń-
ſwie Kościoła Światego do niego.
Rozdział III. Wiele jest takich Obrázow w Chrześciánſtwie podobaych ktore nieſe ludzka reſa malowane. fol. 201.
Tu ieſt Hiſtorya o Obrázie S. Dominika Soryduſkiem, y o Obrázie Panny Przenaſwiateſzey Sokalskiem, także ktory ieſt w Kepach.
Rozdział IV. O Obrázach Panna Zbawiciela naſzego, y Panny Przenaſwiateſzey tego Rodzitelki / ktore reſa ludzka na chwale ich / byly robione leſzcze za czasow Apoſtolſkich. f. 207.
Tu ieſt Hiſtorya o Domku Panny Przenaſwiateſzey Loretańſkiem.
Rozdział V. W ktorym ſie Obrázy Panny Przenaſwiateſzey ob Luſofá S. Ewangelifty malowane miánuia fol. 212.
Rozdział VI. Apoſtolowie Świateci przy ſwoich Kaſeniacz wyſtaawiali Krzyz y inſzych Chrześcián nowych do tego zápráwiali. fol. 215.
Tam ſię pokázuie iáko Zakon Oycow Iezuitow do Indy Zachodney ktora nazwano Nowym Swiatem, w pięćdzieſiat lat po náleżeniu oney, tam przybyli. A otem ſerzey w Tryumfie Światego Lácinthá.
Rozdział VII. Zwyczaj ten Światey ſtaawiac Krzyze na mleyſcach Publicznych ſáwſze ſie zachował / w Kościele Światem Kátholickiem. fol. 220.
Tu ſię przypomiáa Hiſtorya o Siedmi ſpiacych przez dwieſcie lat.

Rozdział

Regestr Rozdziałow.

- Rozdział VIII. Koſciól Światey zdaw na ſwoyá zázywac Krzyz á na Proceſſiach Publicznych / ábo noſic go przed Proceſſiami. fol. 225.
Rozdział IX Przy odprawowaniu Miſey Światey ma byc ſáwſze Krzyz na Oltarzu. fol. 227.
Rozdział X. Dawny ieſt zwyczaj u Chrześcián noſic Krzyziki ze zlotá ábo z inſzey drogley Máteryey przy pierſiach ſwoich. folio. 230.
Tu ſię przypomiáa iáka godnoſc máia w Hiſpánicy Familiares Sancte Inquisitionis.
Rozdział XI. Biſtupi Krzyz zloty noſe na pierſiach ſwoich pro inſigni na znak godnoſci ſwey. fol. 234.
Rozdział XII. U Starych Chrześcián byl ten zwyczaj Światey na czolach ſwoich Krzyz noſic. fol. 235.
Rozdział XIII. Nie tylko Chrześciánie ale y Turcy Poganie w niektórych Królestwach czynili Krzyze na czolach ſwoich y niektórzy glowe ſwoie na Krzyz golili. fol. 236.
Rozdział XIV. Byl ten zwyczaj iſ Biſtupow gdy wieſdzali do Miáſta y Proceſſia y z Krzyzami przymawano. f. 228.
Rozdział XV. Biſtupi gdy in Publicum wychodzili ſáwſze przed nimi Krzyz noſono. fol. 239.
Rozdział XVI. Szaty z Krzyzami wielka to bylo Biſtupow ozdoba. fol. 241.
Rozdział XVII. Monáchowie Chrześciánſey przed tem na Woynach reſtaawiali przed Woſtkiem ſwoim Krzyz noſic y Cheragwole Krzyzem zboblic. fol. 242.
Rozdział XVIII. Na woynach nie tylko Cheragwole Krzyzem zbobiono / ale tez na wielu expedyciach Kozdy Solnierz na gacie ſwoyáwne Krzyz noſic byl powinien. fol. 249.

PIA

291

PIĄTEY CZĘŚCI.

- Rozdział I. O Obrazach które iakoby będą prawdziwe i y
we zwiętkami Świateł na modlitwie rozmaite sęca mie
wały/ luboteż nie które słowa do nich tylko przemawily. f. 252.
Rozdział II. O Obrazach Świateł z których Arca Cudow
downie plynęła gdy były od ludzi bezbożnych zelzone fol. 258.
Rozdział III. Jako Bog nie cierpi zelżywości/ Obrazem Świate
łym uczynionej. fol. 261.
Rozdział IV. O Obrazach Ś. które cudownie płały. f. 272.
Rozdział V. O Obrazach Ś. które się cudownie poćily. f. 276.
Rozdział VI. O Prześliwym Olejku który z Drzewa Krzyża
Światego/ także z niektórych Obrazow Świateł Cudownie
płynął. fol. 278.

SZOSTEY CZĘŚCI.

W ktorey się pokazuje, iako jest moc wielka znaku
samego Krzyża Światego.

- Rozdział I. Dawny list swyctay o Chryścianach i nabożeństwach
wzywać znaku Krzyża Światego/ albo sięgnąć się Krzyżem
Świateym. fol. 285.
Rozdział II. W ktorym się dowodzi iż Apostołowie Świateł
mieli swyctaywe wszystkie sprawy Świateł używać znaku
Krzyża Światego. fol. 237.
Rozdział III. Kościół Świateł Kátholicki przy wszystkich Świateł
Prámentach Świateł używa znaku Krzyża Ś. fol. 295.
Rozdział IV. O sposobach czynienia znaku Krzyża Światego/
y o ich tajemnicach. fol. 299.
Rozdział V. Przy tych rozmaitych sposobach czynienia znaku
Krzyża

Krzyża Światego zwykli Kátholicy słowa nie które. Tęci
mnie wiary Świateł wyrażać mowić. fol. 299.
Rozdział VI. Co rozumowi ludzkiemu widzielo się bydy nie
podobnego. Tęci Świateł Boży znałem Krzyża Światego
doświadczył.

Miedzy innymi Trawę w złoto a kamienie proste w per-
ty drogie przemieniali.

- Rozdział VII. Znałem Krzyża Światego ogień ochłodny
czynił. fol. 303.
Rozdział VIII. Po wodzie suchemi nogami iako po ziemi
chodził. fol. 306.
Rozdział IX. Smoki okrutne zabił.

W ktorym się wielkość dwu Smokow wspomina, ktorzy
ludzi y bydło pożyrali. Jednego, ktorego ośm par wo-
zow zaledwie mogło wciągnąć, aby go w pole do spale-
nia wywieziono. A drugiego, ktorego było sto tekci.

Rozdział X. Trucizny pili a nie im nie szkodziły. fol. 309.
Tu się wspomina iako S. Ludwik Zakonu Dominika S.
w Indy na pokazanie wielkiej mocy znaku Krzyża
S. wypit truciznę wielce iadowita przez żadney
škody swojej przezegnarłszy ia znakiem Krzyża S.

Rozdział XI. Nawalności Morflet/ y narzekach wamierzania
folio. 311.
Rozdział XII. Znałem Krzyża Światego dzieciary wielkie z
jednego miejsca na drugie przez żadney trudności y pomocy
ludzkiej bywały przeniesione. fol. 313.

Tę dziwna Historia czytay, iako ieden Prostaczek ro-
skazał

((

Regeſtr Rozdziałow,

ſkładał iedney gorze, aby ſię przenioſtá ná inſze miey-
ſce, y tak ſię ſtáło.

Rozdział XIII. Śnakiem Krzyſá Świałego/ Świałeſá ſropie-
go oſtramiáli. fol. 318.

Tu czyta, iáko Lem ſtużył w Kłaſtorze, drwa dźwigał, y
inſze ciężary. Takze iáko y S. Franciſkowi Wilk
ludzie pozywający, był poſtuſny.

Rozdział XIV. Śnakiem Krzyſá Świałego/ ślepych oświeca-
li. fol. 322.

Rozdział XV. Umártych y Konałacych/ śnakiem Krzyſá Świałe-
tego ożywiáli. fol. 326.

Rozdział XVI. Śnakiem Krzyſá Świałego/ wſelánie choroby
Świałeſi Boży wzdrowiáli. fol. 331.

Rozdział XVII. Przed śnakiem Krzyſá Ś. cſárſci oćieſáli. f. 334

Rozdział XVIII. Świałeſi Boży śnakiem tylko Krzyſá Świałe-
tego/ Balwany y Boſcioly Bogow fałſzymych Pogańſkich oba-
łali/ y Pruſy li. fol. 336.

Rozdział XIX. Poganie y Żydzi ſegnáłac ſie Krzyſem Świałe-
tem/ ratunku doznawali. fol. 339.

Rozdział XX. Dycowle Świałeſi náſeminála nas/ ábyſmy przed
každy ſprawa kładli ná ſie znak Krzyſá Ś. fol. 343.

Rozdział XXI. Zwyczoj teſt dawny y chwalebny/ chleb y pot rás-
wy ná ſtole/ do pozywania polożone błogóſławić, ſegnáłac ic
śnakiem Krzyſá Świałego. fol. 344.

Rozdział XXII. Jáko Bog karał lebnego Miniſtra Heretyka
ktory wazył ſie ſegnáć potrawy ná ſtole przy obecnoſci An-
plána Kérbolicznego. fol. 346.

Rozdział XXIII. Jáko Bog dopuſzczał dziwne przygadli ná
niektorych/ ktorzy śniedbowáli ſegnáć ſie Krzyſem Ś. f. 348.

Rozdział XXIV. Dla czego nie każdy doznawa mocy śnaku
Krzyſa

Regeſtr Rozdziałow.

Krzyſá Świałego. fol. 350
Rozdział XXV. Dla czego cſáſem Cſárſi nie tylko ſe znał
Krzyſá Świałego nie bola. Ale o tej ſigromántowie Cſáro-
wnice do ſwych ſtup Cſárowni eſtich/ y cſárowo cſáſem záſy-
wała. fol. 353.

Rozdział XXVI. Cſáry albo wroci/ ale mále ſe obczywáć cſá-
rowálem/ ale śnakiem Krzyſá Świałego przy Włobitwach y
Exorcizmach Świałych mále być edbalane. fol. 360.

Rozdział XXVII. Jáko to teſt przytemne y mile nábożetſtwo
pánu Bogu ſegnáć ſie Krzyſem Świałym. fol. 369.

Rozdział XXVIII. O żołnierzach Chryſtufowych/ ktorzy dla
niego śmierć Krzyſowa z radoſcią pobili. fol. 370.

Rozdział XXXIX. Niektorych ſam Zbáwićiel Chryſtus Jeſus
Rechánych Aug ſwoich/ cudownie Kan ſwoich przegradzých
weſełnikiem wezyńć raczył. fol. 375.

Rozdział XXX. Bracia y Sioſtry Zakonu Káznobſteyſkiego/
Dominika Ś. ktorzy mieli cudownie ná čiele ſwoim wyra-
ne ſtygmata Kan Chryſtusa pána. fol. 375.

Rozdział XXXI. Słudzy Chryſtufowi/ boleſci čieleſne wſelánie
lubo nayčieſſe dla miłóſci lego wóſtęczyli y weſelem przyimo-
wali. fol. 382.

Rozdział XXXII. Wyſławienie Krzyſá Páńſkiego od Dycow
Świałych. fol. 385.

PIERWSZEY CZESCI.

Tey Kſięgi Wtorey.

Rozdział I. Ziałtego Drzewa Chryſtufowi pánu był Krzyſá
biomy. fol. 4.

Rozdział II. W ktorym przywóda ſe opinie Dycow Świałych
o tem Drzewie Krzyſá Świałego. fol. 7.

Rozdział III. W ktorym ſieznosi opinia tych ktorzy przywóda
iſ Krzyſa

Regestr Rozdziałow.

- Krzyż Chrystusa Pana był z Drzewa Debowego. fol. 107
 Rozdział IV. Jako rozumieć mamy przy takiej różney opiniey
 iż Egiptoby zaprawne był Drzewo Krzyż Chrystusa Pana/ f. 147
 Rozdział V. O Wlekości Krzyża Pańskiego. fol. 16.
 Rozdział VI. O innych okolicznościach Krzyża Pańskiego. f. 19.
 Rozdział VII. Jakley Figury był Krzyż Pański. fol. 20.
 Aprzeto niektórzy Malarze godni nagany maluiacy Chry-
 stusa Pana V krzyżowanego według swoiey phantazy.
 Czytaj o tym Rozdział 12. Pierwszey Księgi. fol. 29.
 Rozdział VIII. Jako dlugo Krzyż Chrystusa Pana trwał na
 swym miejscu po zbiciu z niego Ciała tego Przenoświeckiego
 do Greku. fol. 27.
 Rozdział IX. O tem Drzewie Swiatem na którym by sie teraz
 miejscach znaczneyse tego czasu zasadydowały. fol. 28.
 Rozdział X. O błędach Heretyckich z strony Kalkuety Drze-
 wa Krzyża Swiatego. fol. 33.

Wtorey Części tey Księgi.

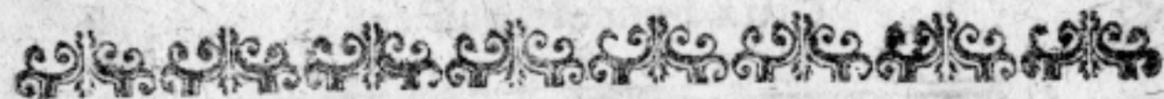
- Rozd. I. Komu y jaka powinna sie oddawać w czciwość. f. 38.
 Rozdział II. Jeżeli Obrzązki Ktore czci Kościol Swiaty Kátho-
 licki sa iákiem prawem zázazane. fol. 42.
 Rozdział III. O błędach Heretyckich/ z strony wjwodnia Obrá-
 zow Swiatych. fol. 47.
 Rozdział IV. O pożytkach w Kościele Chrystusowem Ktore
 pochodzą z wjwodnia Obrázow Swiatych. fol. 62.
 Rozdział V. Jeżeli Obrázowi Chrystusa Pana lubo Figuryse
 Krzyża S. ma sie oddawać taka wczciwość osobliwa. f. 67.
 Rozdział VI. Jeżeli Drzewu Krzyża Swiatego ma sie odda-
 wać taka wczciwość. fol. 72.
 Rozdział VII. Jako sie ma oddawać wczciwość Drzewu Krzyża
 Swiatego. fol. 74.
 Rozdział VIII. W Ktorem sie potwierdza nauka Rozdziału
 przeszlego

Regestr Rozdziałow.

- przeszlego z innych Doktorow Swiatych/ z strony oddawania
 czci Krzyżowi Swiatemu. fol. 79.
 Rozdział IX. O błędach Heretyckich z strony oddawania czci
 Krzyżowi Swiatemu. fol. 82.
 Rozdział X. Ślusznie Kátholicy przed Krzyżem Swiatem y
 przed Obrazami Sw. zemi/ Modlitwy swe zwykli Kłeczac
 odprawować. fol. 87.
 Rozdział XI. Gdyby sie komu na Modlitwie Krzyż pokazał ó
 bo Personá Wkrzyżowanego: Jeżeli takiemu widzeniu ma sie
 záraz oddawać Reverentia albo część Kofka. fol. 100.
 Rozdział XII. O sposobach Ktoremi wszelkie obławienia nad
 przyrodzenia zwykly bywać. fol. 107.
 Rozdział XIII. Swieci Boży wiele cudow dšitwacych wazyli sie
 czynić per modum imperantis zwáchtwenta Bojzego. f. 112.
 Rozdział XIV. Jako sie poznawać máta widzenia y obławienia
 prawdziwie bydy Boskie. fol. 114.
 Rozdział XV. Jako poznac Ducha nieczystego. fol. 118.
 Rozdział XVI. Jako poznac mamy/ gdy sie część przemienia w
 Aniola éwiétości. fol. 120.
 Rozdział XVII. Co rozumieć o takich snách w Których bywa
 przestroga iáka albo nápomalenie/ y potem sie to prawdziwie
 sama rzecz weryfikuje albo wyraża. fol. 125.
 Rozdział XVIII. O snách Ktore z przyczyny przyrodzoney po-
 chodzą. fol. 132.
 Rozdział XIX. Jeżeli umarli pokázala sie błedy prawdziwie po
 swey śmierci lubziom na tym swiecie. fol. 137.
 Rozdział XX. Reguly pewne z Których ma sie dochodzić iáki-
 te obławienia y widzenia/ Ktore to wdale miewać od Bogá/ sa
 prawdziwe. fol. 140.
 Rozdział XXI. W Którym podáta sie nauka Swiatego Vincen-
 tego Zákonu Káznobliwysego tym Który sebie pragna oblá-
 wienia Boskiego. fol. 147.
 Rozdział

Regestr Rozdziałow.

- Rozdział xx II. Dla wielkiej wziętości Krzyża Świętego /
Monarchowie Chrześcijańscy wstawili to Dekretami swymi /
aby na potem lotrow nie Parano śmierć Krzyżowa. fol. 146.
- Rozdział xx III. Dla wielkiej wziętości Krzyża S. niektórzy
Cesarze zabronili Sigiury Krzyża na flama y na pawimentach
malować albo rysować na łaciekolwiek matercy / aby bezpoda
niem nog nie był znieważony. fol. 148.
- Rozdział xx IV. Monarchowie Chrześcijańscy na Chwała Krzy-
ża Świętego / Kościoły wspaniale budowali pod Tytułem
Krzyża Świętego. fol. 151.
- Rozdział xx V. Za powodem Pánow Chrześcijańskich / ku wia-
szemu nabożeństwu wspaniałych wietrzach Chrystusowych / swles-
ta Krzyża Świętego / od Kosałola Świętego Kabbolickiego
so postanowione. fol. 153.
- Rozdział xx VI. Pánowie Chrześcijańscy Drzewo Krzyża S.
ku wielkiej wziętości tego w sloto oprawiali / Perłami y bro-
gami zámienili zdobili. fol. 155.
- Rozdział xx VII. Krzyże same ze slota rabić dawali / y one
zdobili także perlami y zámienili drogimi. fol. 157.
- Rozdział xx VIII. Dawny jest zwyczaj wystawiać Drzewo
Krzyża Świętego / Publice w Kościele / aby mu wziętość od
ludzi nabożnych przez pocalewanie była oddawana. fol. 160.
- Rozdział xx IX. Krzyż Święty / na Prorem Chrystus Jesus
Syn Boży był Ukrzyżowany / pokaze go na Niebie w wielkiej
jasności / przy Sobie swym ostatnim Generalnym. fol. 191.
- Rozdział xxx. Drzewo Krzyża Świętego / namniejszye pártys-
kulka zaniczyjsza jest y drozjsza nad wszystkie Kleynoty swiatá
tego. folio 164.

Sanctus Bonaventura in Hymno S. Crucis.

*Totum sit, quod ego dixi,
Ad honorem Crucifixi
Ad Laudem & Gloriam,
Ut meorum peccatorum
Gloriosus Rex Caelorum
Mibi donet veniam, Amen.*

Et hic Sermo meus, & Prædicatio mea est, non in per-
suasibilibus humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione
Spiritus & virtutis: ut fides vestra non sit in Sapientia ho-
minum, sed in virtute Dei. 1. ad Corinth. 2.

